

2017-11-27

Justitiedepartementet

Enheten för brottsmålsärenden och internationellt
rättsligt samarbete (BIRS)

Rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 7–8 december 2017

Dagordningspunkt 15

Rubrik: Förordningen om frysning och förverkande: Förslag till förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande
= Allmän inriktning

Dokument: Det har ännu inte presenterats något dokument för behandlingen i rådet.

Tidigare dokument: Fakta-PM (2016/17:FPM60), kommissionens förslag (KOM(2016) 819 slutlig) samt dok. nr 7435/17 och 12685/17

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: Den 24 mars 2017 och den 6 oktober 2017.

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: Överläggning med *justitienskottet* den 21 februari 2017 och den 16 november 2017 samt med *konstitutionsutskottet* den 7 november 2017. Information till *justitienskottet* den 23 mars 2017 och den 3 oktober 2017.

Bakgrund

Kommissionen presenterade i december 2016 sitt förslag till förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande. Texten har nu behandlats vid ett flertal möten på tjänstemannanivå.

Sverige har under förhandlingarna aktivt bevakat att förordningen inte kommer i konflikt med våra grundlagsskyddade fri- och rättigheter. En annan fråga som har varit viktig för Sverige under förhandlingarna är valet av rättsakt. Vissa medlemsstater, däribland Sverige, har verkat för att förslaget ska ändras från förordning till direktiv.

Syftet med behandlingen på rådsmötet är att anta en överenskommelse om allmän inriktning avseende hela förslaget. När en allmän inriktning har nåtts i rådet kommer texten att ligga till grund för överläggningar med Europaparlamentet.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget baseras på artikel 82.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) och antas genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet, artikel 294 i FEUF. Förfarandet innebär att både rådets och Europaparlamentets godkännande krävs för att förslaget till förordning ska antas. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

Svensk ståndpunkt

En effektiv ordning för förverkande av brottsvinster är av stor betydelse i kampen mot den grova brottsligheten, vilken inte sällan är gränsöverskridande. Förslaget har nu fått en utformning som kan leda till ett mer effektivt samarbete kring ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande, samtidigt som centrala frågor om rättssäkerhet och svenska grundlagsfrågor inte har fått ge vika. Regeringen är därför i huvudsak nöjd med resultatet av förhandlingarna.

För det fall ett beslut om frysning eller förverkande meddelat i en annan medlemsstat skulle stå i strid med våra grundlagar behöver det finnas en möjlighet att vägra verkställa beslutet i Sverige. Sverige har fått gehör för en vägransgrund avseende tryck- och yttrandefrihet, och en skälstext till skydd för föreningsfriheten verkar också få gehör. Sverige ska bevaka att såväl vägransgrund som skälstext får stå kvar.

Regeringen hade föredragit om förslaget hade ändrats från förordning till direktiv, eftersom det ger större utrymme att ta hänsyn till medlemsstaternas olikheter. Med hänsyn till den flexibilitet som ändå har åstadkommit i artikeltexten, bör vi dock kunna hantera förslaget även om det kvarstår i förordningsform. Mot bakgrund av att Sverige har fått gehör för de för oss viktigaste frågorna i förhandlingarna, nämligen våra grundlagsfrågor, bör vi acceptera om det blir en majoritet till förmån för att

rättsakten antas i form av en förordning. Sverige bör dock ställa sig bakom en skälstext om att ett antagande av förslaget i förordningsform inte utgör prejudikat inför antagande av framtida rättsakter på området.

Europaparlamentets inställning

Kommissionens förslag till förordning har vunnit stöd vid diskussioner i såväl LIBE- som JURI-utskottet. Man anser att frysning och förverkande är viktiga verktyg i brottsbekämpningen och har lämnat särskilt stöd till att rättsakten fått formen av en förordning.

Förslaget

Förslaget till förordning avses ersätta rådets rambeslut 2003/577/RIF om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial och rådets rambeslut 2006/783/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande. Syftet är att genom förslaget skapa ett nytt och heltäckande rättsligt ramverk för ömsesidigt erkännande av förverkande och frysning av brottsliga tillgångar för att på så sätt förenkla och effektivisera återvinningen av brottsliga tillgångar över gränserna.

För att åstadkomma detta föreslås bland annat klara tidsfrister för samarbetet samt ömsesidigt erkännande av fler typer av förverkandebeslut än tidigare samarbete. Förslagets tillämpningsområde omfattar alla beslut meddelade inom ramen för förfaranden i straffrättsliga frågor. Det krävs dock alltid en koppling till en brottslig gärning samt att grundläggande processuella rättigheter har iakttagits. Vidare undantas beslut som har meddelats inom ramen för förfaranden i civilrättsliga eller administrativa frågor. Ett annat syfte med förslaget är att frysta och förverkade tillgångar i första hand ska återgå till det brottsoffer som förlorat dem.

Sverige har föreslagit och, efter en del påverkansarbete, fått acceptans för en vägransgrund avseende tryck- och yttrandefrihet. Sverige har också föreslagit och fått visst gehör för en skälstext som innehåller skrivningar som kan åberopas för det fall verkställighet skulle strida mot vår grundlagsskyddade föreningsfrihet. Det är dock ännu oklart hur Europaparlamentet kommer att ställa sig till dessa skrivningar.

Rättsakten har alltjämt fått behålla formen av en förordning. På förslag finns dock att det ska införas en skälstext av innebörd att ett antagande av förslaget i förordningsform inte utgör prejudikat inför antagande av framtida rättsakter på området.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

I Sverige finns sedan tidigare lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen och lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut. Genom dessa lagar har bakomliggande rambeslut genomförts i svensk rätt. Nuvarande svensk reglering skiljer sig från förslaget bland annat på så sätt att förslaget är tillämpligt även på beslut meddelade utan föregående fällande dom.

Förordningens bestämmelser blir direkt tillämpliga i Sverige. Det krävs alltså inte några författningsändringar för att regleringen ska bli gällande här. Förordningen kommer att ersätta ovan nämnda lagar i förhållande till de medlemsstater som kommer att vara bundna av förordningen. Förordningen kommer dock att behöva kompletteras, bl.a. genom angivande av behöriga svenska myndigheter.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte ha någon effekt på EU:s budget. De slutliga finansiella effekterna av förslaget på statsbudgeten kan ännu inte bedömas med någon säkerhet. Eventuella budgetära konsekvenser torde dock kunna finansieras inom befintliga ramar.